

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Magnum Matrimonij Sacramentum Casibus Practicis Expositum

Reutlinger, Ignaz

Augustæ Vindelicorum, 1716

VD18 10508716

Casus Resilientis à Sponsalibus sine justa causa.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40059

SECTIO TERTIA.

De effectibus , & obligationibus Spon-
salium.

QUÆSTIO PRIMA.

De obligatione servandi Sponsalitiã promissionem.

C A S U S

Resilientis à Sponsalibus sine iusta causa.

Rodericus Sponsalia contraxit cum Milburga , modò alte-
rius amore inescatus renuit stare promissis.

Q. 1. Quale peccatum committat sine iusta causa resiliens
à Sponsalibus ?

2. An compelli possit à iudice , ut stet promissis , & num
consultum sit Sponsæ , ut in hoc urgeat suum jus ?

S Y N O P S I S.

1. Præter impedimentum publicæ honestatis alius effectus Sponsalium est
obligatio , quam inducunt.

2. Obli-

2. Obligant graviter, etiam non jurata, ad contrahendum Matrimonium.
3. Quo tempore Sponsalia implenda sint? Referuntur duae oppositae Sententia.
4. Eadem inter se conciliantur.
5. Monitum S. Congregationis Concil. Tridentini, ut Sponsalia quàm primum impleantur.
6. An nolens implere Sponsalia, compelli possit à Iudice? Sententia negativa parùm roboris habet.
7. Affirmativa probatur.
8. Nequit tamen compelli, quando ex tali coactione timentur gravia mala, vel scandala.
9. Compellere resilientem potest etiam Iudex secularis.
10. Non est consultum, ut Sponsa nimium urgeat suum jus.

I

Uplex communiter assignari solet effectus, qui ex Sponsalibus oritur. Prior est impedimentum pu-

blica honestatis, de quo tractabitur, quando agetur de impedimentis Matrimonij. Alter est gemina obligatio, quam inducunt Sponsalia. Prima consistit in eo, ut promissio Matrimonij impleatur. Altera est tacita quaedam conditio suum corpus, usque dum actu Matrimonium inea- tur, integrum, & incorruptum conservandi; qui enim alteri rem promittit, tenetur eam tradere in eo statu, in quo tunc erat, quando

promissio facta est, & cavere, ne reddatur deterior.

2. Obligant verò Sponsalia, sive juramento firmata sint, sive non, etiam clam, & sine testibus contracta, sub culpa lethali ad Matrimonium contrahendum, nisi rationabilis causa superveniens ab hoc excuset. Perez disp. 6. Sect. 1. n. 2. Pirh. n. 15. de sponsal. Covarr. p. 1. de sponsal. c. 4. n. 2. Sanch. L. 1. disp. 27 n. 2. Laym L. 10 p. 1. c. 1. n. 3. Valzo disp. 1. de sponsal pu. 7. n. 1. Tannerus to. 4. disp. 8. q. 1. dub. 3. n. 34. & hoc testante communis, & certa DD. Sententia, quidquid alii Juristarum in contrarium dicant, moti L. 1. C. De Sponsal. ubi dicitur; alij de sponsata renuntiare conditioni.

& nubere alij non prohibetur, quæ lex per SS. Canones correctæ est. Nec probant suam intentionem pauci quidem è Canonistis, qui putant, Sponsalia tunc solùm obligare sub culpa gravi, quando accessit juramentum ob *c. Ex literis. 2. & c. Præterea. De Sponsal.* Sed dicendum cum Pirh. l. 6. n. 18. etsi in utroque loco mentio fiat juramenti, huius tamen Pontificem rationem non habere, sed velle, ut sponsi stent suis promissis non propter factum juramentum, verùm propter injustitiam, quæ committitur, dum Matrimonium promissum non impletur, ut apertissimè constare potest ex *c. Præterea hi. De Sponsal.* ubi Pontifex loquens de duobus, qui mutua promissione contraxerunt Sponsalia, & postea mutarunt intentum, volebantque adimplere promissum, sic ait: *hi, qui de Matrimonio contrahendo purè, & sine omni conditione fidem dederunt, commonendi sunt, & omnibus modis inducendi, ut præstitam fidem observent; quod sanè non alia de causa Pontifex præcipit, quàm quia ad fidem servandam sub gravi peccato tenentur, idque incurrunt, si non observaverint, ut advertunt Wagnereck in cit. c. Not. 1. & Barbosa ibid. n. 8. utens partic. lâ causativâ quia, nempe ut præstitam fidem servant, quia Sponsalia obligant sub culpa lethali, quasi diceret, hoc permovisse Pontificem, ut istud præciperet: vides autem, in dicto capitulo*

nullam mentionem fieri ullius juramenti; ergo, ne alios Canones al. legem ab Authoribus adduci solitos, ex Jure sufficienter constat, Sponsalia etiam non jurata sub gravi peccato obligare.

Probatur verò etiam ratione, quia omnis contractus onerosus, & reciprocus, quando versatur in materia gravi, & quæ sufficiat ad peccatum mortale, obligat sub mortali: atqui promissio mutua de futuro Matrimonio, sive Sponsalia sunt talis contractus reciprocus, & onerosus, mutua obligationem inducens *facio, ut facias &c.* & materia, in qua versantur, est gravis, cum alteri inferatur magna injuria, si non observetur: ergo Sponsalia inducunt obligationem sub mortali, & sine justa causa resiliens peccat lethaler, nec potest à Confessario absolvi, quamdiu persistit in proposito non servandi suum promissum. Beja p. 1. cas. 3. de Sponsal.

3. Cæterùm quo tempore implenda sint Sponsalia, & contrahendum promissum Matrimonium, variant Authores: id certum est, quando præfixum est ab ipsismet contrahentibus certum tempus, observari debere terminum, qui mutuo contrahentium consensu est constitutus, nisi aliter iterum inter se conveniant. At quando nullum tempus est designatum, rursus opinantur complures, non obligare Sponsalia ad Matrimonium tunc statim

statim contrahendum, quando oportuna occasio fuerit, sed expectari posse, donec pars altera istud exigat, ac tum primùm adesse obligationem contrahendi, si fieri commodè possit. Ita Sanch. disp. 28. Pirh. Tannerus &c. qui se fundant in *L. Debitores præsentis. C. De Pignoribus*, generale enim est, debitorem obligatum non esse ad solvendum debitum, nisi Creditor postulaverit, quando terminus præfixus non est, nisi tamen, ut ipsi Authores hujus Sententiæ limitant, exigere debitum intermittat ob miniam verecundiam, vel metum reverentialem, vel ob ignorantiam debiti, aliamvé similem causam, quod sæpè contingit in Sponsalibus ex parte fœminarum, quæ, licet maximè cupiant Sponsalia perfici, petere tamen non audent vel ob naturalem pudorem, vel ob timorem Sponsorum, ne tædio affecti penitus desistant.

Altera Sententia huic opposita docet, hanc obligationem incipere à momento contractûs, ita ut statim teneatur contrahere Matrimonium, etiam non requisitus, quàm primùm commodè potest. Ita Pontius *L. 12. c. 6. n. 1.* Coninck *disp. 22. dub. 1. n. 2.* Perez, Palao &c. Fundatur Sententia hæc in Jure, in quo statuitur, quòd omnis obligatio, quando terminus non præfigitur, statim debeatur: exemplum habemus *L. Eum, qui. §. 1 ff De V. O. & L. in omnibus, 14. ff. De R. I.* ubi dici-

tur: *in omnibus obligationibus, in quibus dies non ponitur, præsentis die debetur.* Ratio est, quia Sponsalia contracta sunt absolutè, non verò sub conditione, ut altera pars exigat: ergo nulla est ratio, cur expectare debeam postulationem partis.

Citata *Lex Debitores præsentis. C. De Pignoribus*, non facit ad rem, ut ex ea possimus concludere universaliter de omni debito, siquidem non loquitur de debito, sed de alio casu quodam speciali, nempe de distractione pignoris, ad quam à creditore procedendum non est ante debiti exactio- nem; pari modo se res habet in mutuo, & precario, ea enim non statim, ac contrahuntur, reddi debent, sed arbitrio Viri prudentis, quia aliàs nullius essent utilitatis. At verò Sponsalia velociter, & confestim impleri contrahentibus utile esse potest: non est igitur ratio, cur debeant impleri post annum, vel mensem, & non statim à die initi contractûs.

4. Hæc Sententia per se, & sistendo in rigore Juris vera est, & omnino tenenda; conciliari tamen poterunt diversæ opiniones, si dicatur cum Palao, P. Jacobo Wex *p. 5. Ariadnes Carolino-Canonica tr. 2. §. 6. n. 8.* & Tambur. *c. 1. de Sponsal. §. 1. n. 14.* obligationem implendi Sponsalia ex natura sua incipere quidem à die, quo sunt contracta, in praxi tamen regulariter excusari, qui impletionem differt, donec altera pars exigat, quemadmodum fieri solet etiam
in

in alijs debitis, usque dum creditor solutionem petat, cum enim posset promissionis impletionem urgere, & non urget, censetur tacite in dilationem consentire, dummodo tamen istud non fiat ex verecundia, timore &c. ut supra dictum est, nam sic non minus obligaberis implere Sponsalia, quam si pars altera peteret, si alia causa excusans non adsit, & habeatur implendi opportunitas.

5. Dicta hactenus confirmari possunt iustissimo monito S. Congregationis Cardinalium ad Concil Trident. Sess. 24. c. 1. de reform. Matr., uti referunt Tannerus *to. 4. disp. 8. q. 1. dub. 3. n. 35.* Gobat *tr. 10. cas. 4. de Sponsal. n. 124.*, & Gallemart, quo Parochos hortatur, ut post contracta Sponsalia curent, quamprimum à sponsis, quoad fieri potest, Matrimonium de presenti contrahi ad vitandum fornicationis periculum, quod velim, ait Gobat, *Domini Parochi sepe inculcent suis Parochianis, procrastinatio enim Matrimonij inter sponsos præbet occasionem efficacem infinitarum turpitudinum, ut prodolor! dolent Confessarij.*

6. Quæstio nunc est, an si pars una exigat, altera verò Sponsalia implere renuat, compelli ad hoc possit, aut debeat non solum à Confessario, negando absolutionem, si implere nolit, de quo dictum est n. 2. ad finem, sed etiam à Judice per censuras, aut alias poenas?

Compelli non posse, saltem quando

Sponsalia jurata non sunt, defendunt cum D. Thoma Armilla *V Sponsalia n. 7.* Rodriq. p. 1. *Summa c. 243. n. 1.* qui ait, compelli non debere, nisi pars altera fuerit infamata, Angles, & alij nonnulli. Rationem desumunt ex c. Præterea. 2. de Sponsal. ubi Pontifex ait, *commonendos esse, & modis omnibus inducendos, quin faciat mentionem ullius censuræ, vel pœnæ, & c. Requirunt eod.* Sponsam monendam potius asserit, quam cogendam, cum libera debeant esse Matrimonia, & coactiones difficiles soleant exitus frequenter habere. Ad hæc si coactio fiat intentata excommunicatione, matrimonium tanquam gravi metu extortum, & legitimo consensu destitutum pro invalido habendum est c. *cum locum, de Sponsal.* ergo censuris, alij vè pœnis compelli nequit.

Verum parùm soliditatis habet ista probatio, nam primum capitulum duntaxat asserit, coactionem adhibendam non esse, quando Sponsalia dissolvuntur ex mutuo consensu, tunc enim vult Pontifex, monendos esse, & modis omnibus inducendos, ut præstitam fidem servent, & si non paruerint, patienter tolerandam esse eorum inconstantiam. Ita passim exponunt Authores, & colligitur ex verbis: *Si autem se ad invicem admittere noluerint.* Alter textus, qui allegatus est, non prohibet intentare centuram, dum enim ait: *monenda est potius, quam cogenda,* sensus est, ut cum Glossa exponit Dicastillo, prius monendam,

dam, & si non acquieverit, compellendam esse: ergo non prohibet, sed permittit coactionem, sed non primò, verùm post præviam monitionem. Ad tertium. Metus excommunicationis, quando iuste infligitur, non est metus cadens in virum constantem, cum culpã illius inferatur, qui eam patitur, potestque ipsemet se illo metu liberare, removendo injuriam, & observando promissum, ad quod se sponte obligavit.

7. Dicendum igitur, qui post monitionem factam recusat sine legitima causa implere fidem Sponsalium, per se, & regulariter potest, ac debet compelli à iudice, etiam intentatã censurã, sive Sponsalia juramento firmata sint, sive non. Sanch. L. 1. disp. 29. n. 4. Coninck disp. 22. dub. 2. n. 9. Engl de Sponsal. n. 12. Covarr. Laym. Dicastillo, Pontius, Gobat, Riccius in praxi fori Ecclesiast. to 4. resol. 420., & in decisionibus Curie Neapol. p. 2. decis. 184. n. 5. Pjrh. Wiestner, Perez, Tannerus, &c.

Patet hoc in primis ex recepta praxi Curiarum Ecclesiasticarum, in quibus sæpissimè hi casus occurrunt, ut pars injustè resiliens censuris Ecclesiasticis, excommunicatione, aliisque opportunis remedijs ad contrahendum Matrimonium cogatur. 2. Idem constat ex cit. c. Requisivit, & apertissimè ex c. In literis. 10. De Sponsal. ubi Alexander III. de

viro, qui promiserat Matrimonium, & resilire attentabat, ita statuit, scribens ad Pictaviensem Episcopum: Eum moneas, & si non acquieverit monitis, Ecclesiasticã censurã compellas, ut ipsam, nisi rationabilis causa obsiterit, in uxorem recipiat, ubi licet agatur de Sponsalibus juratis, perinde tamen est, etsi jurata non sint. 3. Denique patet etiam ex ratione, quia Iudex ex officio tenetur procurare, ne subditi injuriam patiantur, aut, quod ex iustitia eis debetur, ipsis denegetur: at resiliens à Sponsalibus sine causa gravem injuriam irrogat parti, cum qua contraxit, eamque privat iniquè suo jure: ergo compelli potest, ac debet à iudice, ut ab injuria desistat, & Sponsalia impleat.

8. Dixi verò per se, & regulariter, quia per accidens aliquando cogendus non est injustè resiliens, ut ex cit. cc. constat, quando nimirum, attentis circumstantijs, iudex prudenter arbitratur, ex invitis nuptijs gravia mala esse secutura, qualia sunt perpetuæ rixæ, dissensiones, jurgia &c. vel si adventat, tantam esse inter desponsatos animorum aversionem, ut una pars malit censuras, & omnia perferre, quàm Matrimonium contrahere, aut si timeatur denique, ob metum excommunicationis censuram quidem, sed simulatè, ac postmodum deserta uxore, & fortè imprægnatã abiturum: quando hæc, & simi-

M

lia

lia prævidentur, aut excommunicatio nihil profutura judicatur ob nimiam recusantis pertinaciam, præstat ab illa imponenda abstinere, aut, si imposta fuerit, eandem relaxare, etiam quando absolutionem ab ea non petit, nam satius est, permittere minus malum violatæ promissionis, quàm ulteriore coactione procurare mala majora coacti Matrimonij.

9. Quæres, an etiam Judex secularis possit compellere injustè resiliens à Sponsalibus?

Resp. Affirmativè, uterque enim Judex & Ecclesiasticus, & secularis compellere potest resiliens ad observandum contractum, & ubi culpa notoria est, utriusque cumulativè competit inflictiō pœnæ: si autem primùm instituendum sit examen de valore Sponsalium, aut de causa dissolvendi, aut infidelitas alterutrius partis non manifesta sit, sed primùm probari debeat, tunc istud ad judicem secularem non spectat, nam ejusmodi causa Matrimoniales, in quibus non de facto, & executione Sponsalium, verùm de jure illorum agitur, privativè pertinent ad forum

Ecclesiasticum. Gobat *l. c. n. 132.* Palao *pu. 8. n. 6.* Pontius, Sanch. &c.

10. Ex istis omnibus facilè apparet, quid Sponsæ sit consulendum, quæ parata est, jus suum urgere, videlicet, licitè quidem posse hoc ipsam tentare, consultum tamen non esse in istis circumstantijs, ut Sponsum valde urgeat ad fidem servandam, cum experientia quotidiana doceat, coacta Matrimonia solere exitus intelices habere; similiter neutiquam expedire, ut urgeat, ne absolvatur ab excommunicatione, si lata in ipsum est, aut rigidè, & instantè per eandem ad Matrimonium compellatur, quia vel consequetur Matrimonium perturbatum, vel fîdium, eritque periculum, ne metu cœturæ compulsus consensum simulet, at postea defloratâ Sponsâ discedat, fugamque arripiat: consultius ergo est, ostendere, quòd ipsa causam resiliendi ei non dederit, atque ita urgeat, ut satisfaciat sibi pro damnis, quæ incurret ob ejus perfidiam, eumque sic dimittat, quod consilium pluribus se dedisse, testatur Gobat *n. 134.*

Quæ